

Carrer Muralla

Bagà

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Nucli històric
Emplaçament Al nucli antic, tancant la vila per la banda de tramuntana i de llevant.

Coordenades:

Latitud: 42.2532
Longitud: 1.85995
UTM Est (X): 405958
UTM Nord (Y): 4678519

Classificació

Número de fitxa 08016-92
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval
Segle XIV
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Nivell protecció a les NNSS de Bagà any 1983: 1a (elements a conservar).
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Defensa
Observacions protecció: BIC R-I-51-5194, llei 16/1985 06 25 BOE
Data aprovació: dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari IPAC, nº 577, any 1982
Generalitat i altres inventaris
Accés Obert
Ús actual: Social
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Bagà. Pl. Catalunya, 7. 08695 BAGÀ

Descripció

El carrer de la Muralla s'estén des de la torre de la Portella fins a l'entrada a la Pujada de Palau per llevant; per tant és un carrer que fa angle recte i que tanca el recinte antic de Bagà per tramuntana i per llevant. Des de la torre de la Portella el carrer fa pujada, incrementant-se aquesta en arribar a la plaça de Sant Roc, de manera que s'ha salvat el desnivell amb escales i rampes de nova construcció, acabat d'urbanitzar l'any 2001. El carrer transcorre seguint el pany de muralla que es va construir en aquest costat de la vila i fa angle a la torre Subirana, a la cantonada NE de Palau. Tot i que les cases de l'interior del nucli s'han construït aprofitant aquesta muralla, encara són visibles molts trams d'ella tot i que molt reformats. S'han obert portes i finestres a quasi totes les cases que donen a aquest carrer, però s'ha mantingut l'estructura general del mur en pedra. La muralla és ben visible a les cases nº 11 del carrer Elisard Sala, nº 4, 5 (conserva una espitllera) del carrer muralla, i nº 36 i 37 (conserva una espitllera) del carrer Sobirà. A meitat de camí de la banda de tramuntana d'aquest carrer, hi ha la placeta de Sant Roc, on es trobava la desapareguda capella advocada a aquest sant. En aquest tram de muralla hi havia el portal i torre de Gandesa a la sortida del carrer Sobirà, el portal i torre d'en Malanyeu a la sortida del carrer Elisard Sala. Aquests dos portals donaven la sortida al camí de Cerdanya. El portal de Saldes o de la Faia, que conduïa cap a aquests dos llocs, es trobava flanquejat per la torre actualment anomenada de la Portella. Tan sols restes dues torres: la de la Portella i la torre Subirana a l'angle del Palau.

Observacions:

Elements a conservar: en general tot el mur del carrer, que conté restes de l'antiga muralla; i en especial les torres Sybirana i Portella, així com els murs del nº del carrer Elisard Sala, nº 36 i 37 (conserva una espitllera) del carrer Sobirà i nº 4 de la Plaça de l'Especier. Considerar el subsòl com a zona d'expectativa arqueològica en qualsevol intervenció. Mapa topogràfic de Catalunya editat per l'Institut Cartogràfic de Catalunya E/ 1:5.000.

Història

L'any 1233 Galceran III de Pinós i la seva muller Esclarmonda, atorguen la carta de franqueses a la vila de Bagà que permet la construcció de la vila al peu del castell dels barons. Els barons concediren franquesa de quèsties, toltes, forces, intèsties, eixòrquies, redempcions d'homes i dones, de cases i horts per tal de poblar i edificar la vila. Els habitants únicament havien de vetllar en cas de guerra el castell i la vila, i havien de treballar en la construcció dels murs i valls de la nova vila. La construcció de les muralles s'inicià a partir del 1234 i segons Mn. Serra Vilaró ja estaven construïdes al 1294 (SERRA VILARÓ, 1930) i aquestes aprofitarien els murs de les cases. Tenim documentades diferents obres de reconstrucció i ampliació de les muralles i les torres durant el segle XIV. La primera notícia documental és de l'any 1343, als llibres de consolia s'esmenten obres a les muralles, fent adobar portals i construint la torre Subirana (doc. 126, llibres de Consolia, ACA). El llibre 121: "Manual de messions dels murs" (sense data), corresponent als anys 1357-1358, és dedicat exclusivament a les obres dels murs, torres, portals i valls. A mitjans del segle XIII va començar a créixer la vila i és possible que al segle XIV, a mesura que creixia la població, s'ensorressin part de les muralles anteriors i es construïssin nous trams ampliant el perímetre del recinte emmurallat, constant a partir del 1358 la construcció de noves torres i murs. Al segle XV (1442) es reconstrueix la muralla i es fan noves torres. Les cases estaven separades de la muralla per una mena de camí de ronda, ja

que estava prohibit construir-les adossades. Hi havia un vall, probablement secs, que envoltaven tot el recinte a l'exterior de les muralles. Poques són les notícies que tenim de l'enderroc de les muralles, però durant la Guerra dels Segadors (1640-1657) la vila va ser incendiada diverses vegades. També al final de la Guerra de successió Bagà fou la darrera vila en capitular, fet que ens fa suposar que Felip V faria enderrocar el que quedaria de muralla i torres, quedant només dempeus la torre de la Portella i la de Vilella. A les cròniques de Francisco de Zamora (1787), de Pasqual Madoz (1845) i de Cèsar August Torras (1905) quasi no fan esment de les muralles, fet que ens fa pensar que en aquesta època existirien poques restes. El sistema constructiu era el següent: la part baixa dels murs era de pedra i argamassa amb una alçada de dos o tres metres; després continuava amb tàpia (barreja d'argila i còdols construïda amb motlle); posteriorment s'arrebossava amb calçobre (mescla de calç i sorra) que evitava el deteriorament. A la part baixa es deixaven espitlleres. A la part alta es remataven amb boix, terra i fulla (taulons prims de fusta) donant forma piramidal de manera que l'aigua i les glaçades no feien malbé la tàpia. L'amplada oscil·lava entre 1m i 1,30m, amb una alçada d'uns 7m. Aquesta part de la muralla deu conservar molts trams de mur ja que les cases es van fer aprofitant aquesta paret.

Bibliografia

SERRA VILARÓ, J. (1930). Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus Arxius. 3 vols. Reedició de 1989 del Centre d'Estudis Baganesos. VILADÈS, R. (1996). Les muralles de Bagà. Llibres de l'Àmbit, n° 8. Àmbit de Recerques del Berguedà.

